

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: UP P 02-043/24-8/4
Podgorica, 08.03.2023. godine

Na osnovu člana 40 i 144 Zakona o elektronskim medijima ("Sl. list Crne Gore", br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16, 92/17 i 82/20) i člana 18 i 116 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući po prigovoru gospođe Bojane Jokić iz Podgorice (akt zaveden kod Agencije za elektronske medije pod br. UP P 02-043/24-8 od 08.02.2024. godine), direktorica Agencije za elektronske medije donosi

RJEŠENJE

1. Odbija se, kao neosnovan, prigovor gospođe Bojane Jokić iz Podgorice, na rad privrednog društva „Lipa Media“ d.o.o. iz Danilovgrada, emitera opšteg televizijskog programa „TV E“, zaveden pod brojem UP P 02-043/24-8 od 08.02.2024. godine.
2. Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog prijema.
3. Ovo Rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.aemcg.org.
4. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Dana 08. februara 2024. godine, Agenciji za elektronske medije (u daljem tekstu: „Agencija“) dostavljen je prigovor gospođe Bojane Jokić iz Podgorice na rad privrednog društva „Lipa Media“ d.o.o. iz Danilovgrada (u daljem tekstu: „emiter“), komercijalnog emitera opšteg televizijskog programa „TV E“ (akt zaveden kod Agencije pod br. UP P 02-043/24-8 od 08.02.2024. godine), u vezi sa programskim sadržajem „*Na kraju dana*“, koji je emitovan dana 06. februara 2024. godine.

Podnositeljka prigovora navodi da je u navedenoj emisiji emiter bivšu ministarku prosvjete, nauke, kulture i sporta gospođu Vesnu Bratić „*oslovio 'dominom iz Trebinja'*“.

Po mišljenju podnositeljke prigovora „*termin domina koristi se za opisivanje seksualnih radnica koje za novac pored seksualnih usluga i tuku klijente, taj termin ne da je adekvatan, nego mizogin, sekstičan i krajnje degutant*“, kao i da „*se kosí sa svim pravilima kojima elektronski mediji moraju da se pridržavaju*“.

Postupajući po osnovu navoda iz prigovora, Sektor za nadzor nad radom pružalaca AVM usluga Agencije izvršio je uvid u snimak emitovanog programskog sadržaja emitera i sačinio nalaz dana 13.02.2024. godine (akt broj UP P 02-043/24-8/1 od 13.02.2024. godine). Agencija je dana 14.02.2024.g., pokrenula postupak za utvrđivanje da li je prigovor osnovan, odnosno da li je došlo do kršenja Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima („Sl. list CG“, br. 35/11, 7/16 i 8/19, u daljem tekstu: „Pravilnik“) i tač. 2.3. izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-K-29 i uputila je tim povodom emiteru zahtjev za izjašnjenje (akt broj UP P 02-043/24-8/2 od 14.02.2024. godine).

Dana 20.02.2024. godine (akt zaveden kod Agencije pod br. UP P 02-043/24-8/3 od 20.02.2024. godine) emiter je dostavio izjašnjenje, u kom ukazuje da je „*u emisiji na 'Na kraju dana' jedna od tema bila i aktuelna situacija povodom sporova koje je država izgubila po tužbama smijenjenih direktora, a koje je u prethodnom periodu razriješila bivša ministarka Vesna Bratić*“. U izjašnjenja se „*podsjećá*“ da je gospođa Vesna Bratić „*tada bila zadužena za četiri resora, što nikad do tad nije bio slučaj, kao i da je prva ministarka koja je na taj način razriješila sve direktore vaspitno obrazovnih ustanova*“. Emiter ističe da je i „*u tom kontekstu pomenuta, kao dominantna u smislu četiri resora koje je pokrivala (u Vladi sa 12 ministarstava) i onoga što je učinila kao ministarka, jer nikad nije bio pokrenut toliki broj sporova u oblasti obrazovanja, a za*

koje postoji sumnja da je odgovorna jedna osoba". Nadalje, u nastavku izašnjenja se navodi da „Dominus u rimskom pravu označava osobu koja ima vlast, pa i pravo na zastupanje u sudu (parničenje)", pa je i, kako se navodi, „u tom smislu upotrijebljen termin Domina, odnosno Dominis litis ili gospodar parnice".

Na kraju se emiter ukazuje da „ni u jednom trenutku termin domina nije imao drugačiju konotaciju, što je jasno iz samog teksta u emisiji", kao i da „termin domina u dostupnim rječnicima ima sljedeća značenja: gospođa, vladarka, nastojnica vaspitnog zavoda, figura u igri domina (<https://staznaci.com/domina>, <https://vokabular.net/domina/>, <https://jezikoslovac.com/word/q5fe>, <https://sr.m.wikipedia.org/sr/Dominus>)". Isti zaključuje da „samo pogrešna percepcija može uputiti na pogrešno tumačenje predmetnog termina".

Na osnovu informacija i navoda sadržanih u prigovoru, uvida u snimak emitovanog sadržaja i izašnjenja emitera Agencija je konstatovala sljedeće:

1. Emiter je dana 06. februara 2024.g., u periodu od 20:00:29 do 20:49:40 sati (49 minuta 11 sekundi), emitovao programski sadržaj „Na kraju dana".
2. Na početku programskog sadržaja u periodu od 20:00:40 do 20:01:53 sati (1 minut 13 sekundi) emitovane su generalne najave čiji transkript je dat u nastavku.

Najava (voditelj u studiju): „Dobro večer. Narodna kuhinja u Budvi je zatvorena. Narodna vlast, kako sebe vole zvati, ostavila je gladne toga grada pred vratima zbog duga od dvije hiljade eura. Glad je ušla u svaki dom naše turističke metropole. Iza brave ostao je i najmanji osjećaj stida. Evo naših tema.

Nakon što su Branimir Kostić, Dragoljub Maraš i Ranko Šljivić prvi dobili pravosnažne presude i na sudu dokazali da ih je bivša ministarka prosvjete, nauke, kulture i sporta Vesna Bratić razriješla sa funkcije direktora škola mimo zakona, stigla je i prva presuda za nadoknadu materijalne štete."

Kao pokrivalice za tekst iz prethodnog stava korišćeni su kadrovi zabilježeni ispred prostorija Ministarstva prosvjete i Zavoda za školstvo. Potom je, na punom ekranu, prikazana tabla na kojoj je naznačen natpis: „Crna Gora Ministarstvo prosvjete", te snimak tokom izlaganja bivše ministarke prosvjete, nauke, kulture i sporta gospođe Vesne Bratić, bez prostornog i vremenskog određenja. Takođe, tokom trajanja tog dijela najave, u donjem dijelu ekrana, emitovana je grafička insertacija: „Na kraju dana - SJEDI – 1."

U nastavku su emitovane i ostale najave za teme o kojima je bilo riječi u nastavku emisije.

Nakon generalnih najava, u periodu od 20:01:59 do 20:02:43 sati (44 sekunde) emitovan je segment (osvrt) koji se odnosio na smjenu direktora osnovnih i srednjih vaspitno-obrazovnih ustanova u Crnoj Gori čiji je transkript i opis dat u nastavku.

Voditelj u studiju: „Vesna Bratić opet dominira. Domina iz Trebinja ostavila nam je duga kao para puna vreća. Zbog čistke u obrazovanju, očistiće džepove naših građana za, procijenjuje se, trista hiljada eura. Nismo je pitali je li joj žao građana, ali obećavamo da hoćemo. Bivši direktori, koje je, kolokvijalno rečeno, „pomela" narodna vlast, svoje zadovoljenje su dobili na sudu, a Vi građani, dobili ste..."

Nakon segmenta iz prethodnog stava, na punom ekranu, emitovan je screenshot - fotografija g. Mihaila Volkova, a ispod tekst sljedeće sadržine: „Prva naplata zbog Bratićkine 'čistke' došla na red; Volkov: 'Vojinović nije prihvatio mirno okončanje sporova pa sada građani plaćaju odštete."

U nastavku su emitovani osvrti na teme koje se tiču zatvaranja narodne kuhinje u Budvi, izjave g. Milana Kneževića u vezi finansiranja pojedinih medija u Crnoj Gori i reakcije na rezultate istraživanja javnog mnjenja sprovedenog od strane agencije „Damar" i nevladine organizacije Crnogorsko građansko obrazovanje. Potom je, o aktuelnoj političkoj situaciji u Crnoj Gori, razgovarano sa poslanikom DPS-a Oskarom Huterom. Nakon razgovora u studiju, prikazane su zanimljivosti iz svijeta (dodjela nagrada za doprinos u muzici i diskografiji „Grammy Awards", izvještaj Svjetske zdravstvene organizacije u vezi sa gubitkom sluha i prilog o Festivalu svjetla u Kopenhagenu). Potom je prikazan kratak segment iz emisije

sopstvene produkcije TV E „Budilnik“ koji se odnosi na preliminarne rezultate popisa, a tiču se demografske strukture seoskih područja u Crnoj Gori. Na samom kraju emisije razgovarano je sa zamjenikom direktora JP Nacionalni parkovi Crne Gore g. Stefanom Ivanovićem u vezi ovlaštenja koja imaju zaposleni - nadzornici, a sve u cilju bolje zaštite javnih dobara.

3. Članom 17 Pravilnika je propisano da programski sadržaji elektronskih medija ne smiju biti usmjereni na kršenje zajamčenih sloboda i prava čovjeka i građanina ili izazivanje nacionalne, rasne i vjerske netrpeljivosti ili mržnje. Takođe je propisano da je u programima elektronskih medija zabranjeno emitovanje programskih sadržaja kojim se potencira pripadnost etničkoj grupi, polu ili seksualnoj opredijeljenosti kao obliku diskriminacije prema njima. Nadalje, propisano je i da su elektronski mediji su dužni da izbjegavaju korišćenje uvredljivih termina koji bi se mogli povezati sa određenom društvenom grupom.
4. Članom 40 stav 2 Pravilnika je propisano da psovke, pogrđni izrazi i druge vrste vulgarnosti i žargonski govor u informativnom, obrazovnom i sličnim programima su zabranjeni i mogu se koristiti samo u odgovarajućem edukativnom ili umjetničkom kontekstu.
5. Uvažavajući pravo na slobodu izražavanja i uređivačku autonomiju medija, oni su slobodni da određenu pojavu, događaj ili slično tretiraju na različiti način, a da pri tome ne prekrše propise. Ne može se dovesti u pitanje pravo emitera da, u skladu sa njegovom uređivačkom politikom, pribavlja, objavljuje i prenosi informacije od interesa za javnost, te da objavljuje, prenosi informacije ili komentariše pojave, događaje i postupke pojedinaca, uz obavezu da komentare jasno odvoji od ostalih vijesti i informacija, posebno onih kojih se odnose na istu temu. Dakle, emiteri imaju pravo da određenu pojavu, događaj ili slično tretiraju na različiti način, ali moraju voditi računa da pri tome ne prekrše propise.
6. Sloboda načina uređivanja i pristupa temi koju emiter obrađuje spada u domen uređivačke slobode i slobode izražavanja emitera.
7. Prigovor je podniet povodom stava iznijetog u segmentu večernje emisije koja se, uobičajeno, bavi događajima koji su obilježili prethodni dan.
8. Predmetni segment predstavljao je osvrt povodom donošenja presude u postupku za naknadu materijalne štete, koji su protiv bivše ministarke prosvjete, nauke, kulture i sporta vodili direktori škola, zbog nezakonitog razrješenja. Imajući u vidu da se radi o događaju koji je od značaja za sagledavanje posljedica procesa u kojem je, u određenom kratkom periodu, smijenjen značajan broj direktora obrazovnih institucija i koji je izazvao podijeljena mišljenja javnosti, radi se o pitanju od javnog interesa.
9. Predmetni sadržaj po svom konceptu predstavlja analizu dnevnih događaja i u uvodniku sadrži komentar novinara u odnosu na vijest ili informaciju koja se saopštava. Tokom uvodnika, novinar jasno izražava svoje mišljenje u odnosu na događaj, pojavu, osobu. Pored obaveze i odgovornosti da doprinese informisanosti javnosti povodom navedene teme (donošenje sudske presude u postupku preispitivanja zakonitosti odluka ministarstva tj. ministarke o razrješenju direktora obrazovnih institucija), emiter ima pravo da komentariše, pa i kritikuje rad i rezultate javnih ličnosti, u ovom slučaju bivše ministarke prosvjete, nauke, kulture i sporta u svijetlu donijete sudske presude te posljedica koje će ona izazvati (isplata naknade štete na teret javnih prihoda).
10. U ocjeni da li je emiter zloupotrijebio pravo komentaranja pojava od javnog interesa, cijenjena je upotreba riječi „domina“, kao i naglašavanje informacije da je bivša ministarka prosvjete, nauke, kulture i sporta „iz Trebinja“ a sve u cilju uspostavljanja pravične ravnoteže u zaštiti dvije vrijednosti zagarantovane Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, a to su, sa jedne strane, sloboda izražavanja zaštićena članom 10 i, sa druge, pravo na poštovanje privatnog života sadržano u članu 8 Konvencije.
11. U postupku analize emitovanog sadržaja uzeta su u obzir dva tumačenja upotrebe termina „domina“ - podnositeljke prigovora koja ga dovodi u vezu sa, kako je navela „*seksualnim radnicama koje za novac pored seksualnih usluga i tuku klijente*“ i emitera, koji navodi da termin upućuje na osobu koja ima značajnu vlast odnosno „*vladarku*“. Ne dovodeći u pitanje leksikološko značenje riječi, a uvažavajući da riječi mijenjaju oblik i značenje kroz vrijeme, cijenjen je kontekst ukupno emitovanog sadržaja u cilju opravdanosti navoda iz prigovora.

Tokom najave, kao pokrivalice korišćeni su kadrovi zabilježeni ispred prostorija Ministarstva prosvjete i Zavoda za školstvo, tabla na kojoj je naznačen natpis: „Crna Gora Ministarstvo prosvjete“, i grafička insertacija sa kolokvijalnim imperativom „sjedi jedan“, što izrečeno stavlja u kontekst djelovanja gospođe Bratić u svojstvu ministarke prosvjete. Tumačeći cjelinu priloga, nije utvrđeno prisustvo konteksta koji bi navodio da je namjera upotrebe termina „domina“ sa „mizoginom“ ili „seksičkom“ pozadinom, a ukoliko je emiter i iskoristio korisnu nejasnoću upotrebom navedene riječi, mjera za diskriminatoran govor se ne može izreći u slučajevima kada se ne može nedvosmisleno utvrditi zloupotreba slobode izražavanja, tj. kada se ne mogu jasno raspoznati pogrdni ili nepristojni termini (Evropski sud za ljudska prava: Porubova protiv Rusije, predstavka br. 8237/03).

12. Pitanje postupanja bivše ministarke prosvjete, nauke, kulture i sporta, tokom vršenja mandata, nedvosmisleno predstavlja pitanje od javnog interesa koje se može komentarisati, analizirati i biti predmetom novinarske pažnje i na načine koji mogu biti oštri i provokativni. Sa druge strane, naglašavanjem okolnosti da je bivša ministarka „iz Trebinja“ emiter je nepotrebno akcentovao okolnost iz privatnog života javne ličnosti koja nema značaja za temu (donijeta sudska presuda koja će za posljedicu imati isplatu naknade štete na teret javnih prihoda). U vezi sa navedenim, cijenjeno je da li prilog u cjelini ima u fokusu pitanja od javnog interesa ili privatni život, te okolnost da je ugled zaštićen članom 8. Konvencije kao dio prava na poštovanje privatnog života. Međutim, da bi član 8 stupio na snagu, napad na nečiju reputaciju, ili povreda privatnosti, mora dostići određeni nivo ozbiljnosti i na način koji dovodi u pitanje lično uživanje tog prava. Imajući u vidu navedeno, opšti ton i kontekst cjeline priloga, ne može se smatrati da je izrečenim povrijeđeno pravo na privatnost.

Saglasno navedenom, može se zaključiti da podnijeti prigovor nije opravdan, da emiter nije prekršio standarde vezane za zabranu uvredljivog govora, odnosno da u predmetnom slučaju nije prekršen Zakon, ni Pravilnik.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktorica Agencije je, saglasno čl. 116 Zakona o upravnom postupku, donijela odluku kao i dispozitivu ovog Rješenja.

Ovo Rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije www.aemcg.org.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog dostavljanja.

Dostavljeno:

- Gospođa Bojana Jokić, e-mail: bojana.jokic.djuric@gmail.com
- Privredno društvo „Lipa Media“ d.o.o. iz Danilograda
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Sektor za nadzor nad radom pružalaca AVM usluga
- Sektor za pravne i ekonomske poslove
- Služba za zajedničke poslove
- Služba za informaciono-komunikacione tehnologije

Pripremila: Zorica Popović

Odobrila: Jadranka Vojvodić